

K tomu přistoupila i nutnost nového uspořádání po odpadu územních oblastí sudetské a oblastí připojených k Polsku a Maďarsku. Slovensko si zřídilo svou vlastní obilní společnost, obilnářské oblasti připojené k Říši pak byly zapojeny do hospodářství Reichsgetreidestelle v Berlíně.

Novým vládním nařízením vlády Protektorátu Čechy a Morava se pak změnila i Čs. obilní společnost. Hlavním rysem této změny vedle provedené arisace je přejmenování Čs. obilní společnosti na Výsadní obilní společnost a snížení akciového kapitálu. Podle návrhu společnosti snížil se akciový kapitál s 50 mil. K na 35 mil. K, který se rozděluje v dosavadním poměru mezi jednotlivé skupiny, tvořící zakladatele a akcionáře Obilní společnosti. Dosud připadalo na skupinu zemědělskou 20 mil. K akciového kapitálu a na skupiny ostatní, t. j. mlynářskou, obchodní a spotřebitelskou, po 10 mil. K. Nyní se poměr účasti na akciovém kapitálu změnil tak, že na skupinu zemědělskou připadá 14 mil. K a na skupiny ostatní po 7 mil. K akciového kapitálu.

Tato úprava nemění však ničeho ani na přípravách k dalšímu prodloužení obilního monopolu, ani na snahách o jeho rozšíření. Základní úprava obchodu s obilím, moukou, mlýnskými výrobky a některými krmivy, stanovená vládním nařízením č. 137/1934 do 30. června 1937, byla totiž nařízením č. 219/1936 prodloužena do 30. června 1940. Jelikož dosavadní zkušenosti s tříletými obdobími se ukázaly vyhovujícími, lze označit 30. červen 1943 jako poslední den nového prodloužení obilního monopolu.

—na—

Daňová amnestie.

Mezi finančníky, ať již teoretickými nebo praktickými, bývá někdy spor o správnosti amnestie ve věcech finančních. S hlediska objektivní spravedlnosti se namítá, že amnestie znamená prakticky prémie pro špatné poplatníky (míněn poplatník v širším smyslu — na př. i devisový) a že ve skutečnosti spíše podporuje špatnou daňovou morálku, než aby ji zlepšovala. Na druhé straně zase obhájci amnestie uvádí na její odůvodnění, že nekompromisní uplatňování hospodářských povinností občanů vůči státu a strohé odmítání amnestie upevňuje velkou část poplatníků ještě k zatvrzelejšímu odporu. To pak znamená ve svých důsledcích, že saldo takového postupu je pro stát pasivní. A není prý cílem státu, aby se ve finančních a daňových věcech stavěl na stanovisko trestního právníka, ale dobrého a praktického hospodáře, který si propočítá a prokalkuluje, jaký bude pro něj konečný praktický finanční výsledek.

Bylo by příliš pohodlné bez dalšího objasnění konstatovati, že obě stanoviska jsou krajní a jednostranně vyhocená a že nejsolidnější je zlatá střední cesta.

Máme-li k problému zaujmouti přesné a odůvodněné stanovisko, musíme si především uvědomit, že nelze prostě bez dalšího klásti dilemma: daňová amnestie či její odmítnutí.

V hospodářském a finančním životě jest potřebí obvykle uvažovati o všech souvislostech, o všech důsledcích a reflexech, ježto zamýšlené opatření při úvaze o všech těchto okolnostech bude mít pravidelně jiný obsah než totéž opatření posuzované jen s hlediska svého vnitřního účelu. Konkrétně řečeno na příkladu: Věřitel poskytuje zápůjčku do průmyslového podniku. Při rozhodování o úrokové míře (abstrahujeme od dnešní úrokové vázanosti) stanovil by úrokovou míru co nejvyšší, nebude-li přihlížeti k ostatním okolnostem

jako je stav peněžního trhu, konkurence ostatních věřitelů, možnost ztráty celé pohledávky při úrokovém přepětí a pod.

Stejně je tomu i při amnestii. Je třeba především uvážit platný stav. Na př. v devisových věcech jejich komplikovanost, jejich potřebnost se zřetelem na měnovou politiku a devisový stav cedulového ústavu; v daňových (dávkových věcech) na výši sazeb, daňové zatížení, trestní normy a jejich praktické provádění. Dále je třeba uvážit stav současné doby a hospodářskou (i finanční) politiku, která má být uskutečněna. Zamýšlí-li stát určitá dalekosáhlá opatření (na př. dávku z majetku, nebo zveřejnění kapitálu a pod.), které by mohlo mít reflex na známost poplatníkových hospodářských poměrů, je přirozené, že stát dá příležitost, aby bez drakonických důsledků do minulosti mohl poplatník slušně plnit nová opatření. Také je rozdílné, o jaký druh amnestie jde, t. j. do jaké míry amnestie přinese poplatníkovi výhodu za minulou dobu ve srovnání s občanem (poplatníkem) řádným. Tu vidíme, jak na př. ve věcech devisových není valného praktického rozdílu, kdežto na př. ve věcech daňových bude velmi záležet na rozsahu daňové amnestie. Z toho již plyne samočinně, že devisová amnestie může být bez škodlivých následků snadněji uplatněna. Ale ovšem i zde příliš časté její opakování přinášelo by riziko bezúčinnosti, poněvadž by poplatník spoléhal, že příležitost toho druhu bude mít zanedlouho znovu. Velmi závisí i na tom, jak dovede stát administrativně i trestně zachycovat ty, kdo odpírají plnění stanovené zákonné povinnosti.

Hořejší vývody vedou pak k těmto uzávěrům:

1. nelze a limine odmítat amnestii ve věcech finančních;
2. amnestie nesmí být častá, aby jednak měla praktický význam a aby neměla na druhé straně účinky demoralisující, tedy hospodářsky škodlivé;
3. amnestie musí být tudíž zjevem výjimečným, doplňujícím záměrně ostatní finanční a hospodářskou politiku státu;
4. amnestijních opatření může být použito též v době mimořádných poměrů ať politických, tak i hospodářských.

Také letos, zvláště po březnových událostech, ozývalo se ve veřejnosti silné volání po daňové amnestii. Posuzujeme-li dobu pobřeznovou, shodneme se všichni zajisté v názoru, že jest to doba opravdu mimořádná. Státoprávní struktura státu se mění a v hospodářské a finanční politice nastává veliký přelom. Uplatňuje se i ve finanční správě pronikavější intervencionismus a zvýšená publicita proti dosavadní spíše anonymní a do značné míry abstinenci finanční politice státu.

Možno tudíž říci, že jsou zde psychologické předpoklady pro opatření amnestijní, takže škodlivý reflex amnestie jest minimální. Také od poslední generální amnestie daňové uplynula značná doba, takže ani s hlediska časového nemohlo být vážných námitek.

Tento stav uznala finanční správa Protektorátu a vyhlásila normy o generální daňové amnestii. Stalo se tak vládním nařízením č. 192/1939 Sb. z. a n. Obsah vládního nařízení č. 192/1939 je tento:

Poplatníci přímých daní a daně z obratu a přepychové, kteří za sebe nebo příslušníky své rodiny do 31. října 1939 opraví, případně dodatečně podají svá přiznání k přímým daním na berní rok 1939 a, pokud jde o daň z obratu a přepychovou, za rok 1938, nebo v téže lhůtě oznámí příslušné berní správě svůj kapitálový majetek (§ 12 zákona o přímých daních), z něhož v kalendářním roce 1938 neměli žádného daní podrobeného příjmu, budou účastni amnestie v oboru daní a jiných veřejných dávek. Tato amnestie spočívá v tom, že zmíněných údajů nesmí být užito ani k dodatečnému vyměření daní nebo jiných

veřejných dávek týkajících se doby před 1. lednem 1938, ani k zavedení trestního řízení pro zkrácení některé daně nebo jiné veřejné dávky, jehož se poplatník dopustil. —

Jde tedy o generální amnestii, týkající se všech poplatníků (a jejich rodinných příslušníků) daní přímých a daně z obratu. Poplatníci, kteří upravit respekt. podají dodatečně svá přiznání na běžný berní rok nebo oznámí příslušné berní správě svůj kapitálový majetek, z něhož v roce 1938 neměli žádného daní podrobeného příjmu, mají býti této amnestie účastni. Amnestie se má vztahovati nejenom na daně, ale i na případné jiné veřejné dávky.

Kdo takto vyhoví předpisům o amnestii, dosahuje značných výhod. Předně se tím pardonuje úplně minulá doba, takže vyměření daní a dávek týkajících se doby před 1. lednem 1938 jest nepřipustné. Kromě toho nelze v takovémto případě zavést trestní řízení pro zkrácení některé daně nebo dávky.

Z těchto ustanovení jest zřejmo, že jde o amnestii skutečně velkoryse pojatou. Finanční správa přihlížela zde zřejmě k řadě mimořádných okolností. Kromě všeobecných hledisek uplatnila se zde zajisté i skutečnost, že nařízením č. 156/1939 o soupisu, povinné nabídce a odvodu cizozemských platidel, drahých kovů, cenných papírů a pohledávek proti cizině byla poskytnuta rozsáhlá amnestie devisová. Také měla finanční správa patrně na mysli mimořádné poměry na peněžním trhu, jevící se na jaře velkými výběry vkladovými. Vkladatelé byli zřejmě zneklidněni mezi jiným také obratem v názírání na vliv státu na soukromé hospodářství a snažili se tomu čelit způsobem — třeba objektivně nejméně uspokojivým — přesto podle jejich mínění vhodným.

Ani vláda Protektorátu nemohla zaujmouti vzhledem k dané situaci jiného stanoviska než finanční správa a navrhované opatření schválila.

JAN ŠÍP.

Nejvyšší cenový úřad, jeho úkoly a organisace.

Nejvyšší úřad cenový má plniti důležitý úkol, aby byl dán do rukou spotřebitelových levný, jakostní a zdravotně nezávadný konsumní předmět v oboru obchodu, průmyslu a zemědělství. Vedle hlavního úkolu NÚC. tvořiti ceny a kontrolovati a energicky brániti nadměrným cenám, mělo by býti vedlejším úkolem také napomáhati levné výrobě surovin a výrobních hmot a plánovitě rozdělovati suroviny místně i časově podle potřeby trhu, bráti v ochranu a usměrňovati pracovní zásahy, prováděti ústřední kontrolu nákupu, výroby i prodeje a poskytování služeb za účelem stanovení cen, spolupracovati k ochraně devisového hospodářství, prováděti dozor nad bytovým hospodářstvím a stavebním ruchem, každému podnikateli a spolupracovníku v podnikání zabezpečiti národohospodářsky oprávněné ceny a tím i nepřímou mzdu. Touto národohospodářsky oprávněnou cenou je ona, která při výrobě nebo distribuci zboží nebo výkonů slouží ke krytí věcně oprávněných a normálních nákladů a k přiměřené náhradě za činnost (risiko a zisk) podnikatele, pokud tento statek nebo úkon je předmětem národohospodářské nebo obecně-politické potřeby. Prodejní cena pak se skládá v podstatě z ceny nákupní a k tomu se druží jednak hospodářsky oprávněné provozní a obchodní náklady, jednak občanský zisk.

NÚC. měl by být účasten svým vlivem a svými orgány při zrodu hlavních cen a projevovati svou aktivitu preventivním zásahem — nesmí být jen stíha-
telem lichvy, a to třeba s nezdařeným průkazem. Jako rozumný národohospo-